

APRENTATGE ELECTRÒNIC

La formació virtual agafa volada

La flexibilitat és determinant, però l'alumnat valora factors com la qualitat de l'oferta a l'hora de triar estudis en línia

ANNA CATALÀ

L'ús de la tecnologia ha adquirit un caire indispensable en tots els àmbits de la vida. Possiblement, una de les proves òbvies n'és l'ús dels telèfons intel·ligents, els quals reflecteixen aquesta dependència evident vers les eines tecnològiques – com a mostra, diversos estudis asseguren que de mitjana es consulta l'*smartphone* més de 100 vegades al dia.

Les universitats s'han d'adaptar a la revolució tecnològica que ha tingut lloc, sobretot, des de fa una dècada; fet que es reflecteix també en l'increment del nombre d'universitats que ofereixen estudis virtuals i a distància. El passat mes d'abril la UB presentava el Centre Universitari Internacional de Barcelona (UNIBA), un nou projecte que, en col·laboració amb el Grupo Planeta, oferirà estudis en línia. Es

LA LLIBERTAT QUE APORTA L'E-LEARNING REQUEREIX AUTODISCIPLINA PER ASSOLIR ELS OBJECTIUS AMB ÈXIT

converteix així en la primera universitat pública catalana que entra en aquest terreny. Quant a les dades respecte a alumnes matriculats en els centres que ofereixen *e-learning* (aprenentatge electrònic), les xifres s'han mantingut sosteniblement o augmentat. El cas de la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED) és significatiu: fa quatre anys, 33.615 persones es van matricular als graus i màsters que hi ofereixen; en l'actualitat, ja hi estan inscrites 151.219.

La imatge de la formació on line, que en els inicis semblava restringida als que tenien dificultats per conciliar la vida personal o professional amb els estudis, ha fet un tomb en l'actualitat. “La virtualitat no només contribueix a compaginar la nostra vida, sinó que afavoreix un salt cap a la globalització. Un cop has tastat satisfactòriament la formació virtual, ja no vols tornar

AVANTATGES DELS ESTUDIS EN LÍNIA

● FLEXIBILITZAR

L'alumne s'organitza al seu ritme i pot compaginar la formació amb la feina i la vida personal, sense haver de complir uns horaris concrets

● COMPARTIR

Els fòrums virtuals generen debats entre alumnes i professors, i faciliten l'intercanvi de materials, sense límit d'espai i temps

● PRACTICAR

Permeten l'accés a pràctiques professionals, tant presencials, com virtuals. En el cas dels màsters professionalitzadors, com ara en el de professorat, poden fer-se en organitzacions de manera presencial; però també es duu a terme el teletreball, per exemple en el cas del màster d'advocacia

● ESTALVIAR

En casos de persones que viuen aïllades dels nuclis urbans i no tenen facilitat per accedir a les facultats presencials, suposa un estalvi pel que fa a desplaçaments

a la tradicional”, explica Miguel Martorell, que cursa dos màsters a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), un en Gestió cultural i l'altre en Direcció d'empreses.

FLEXIBILITAT

La flexibilitat, pel que fa a horaris i assistència, segueix sent un factor prioritari a l'hora de decantar-se per estudiar en línia. “La formació al llarg de la vida és una necessitat evident, segurament aquesta és la raó de base del model. És molt interessant per a persones amb un cert nivell de formació, ja ocupades; però cada vegada més és un recurs per a

La formació on line també permet el treball en equip i compartir coneixements. JB

aquelles que podrien anar a classes presencials però aquí veuen la possibilitat d'estudiar al seu ritme”, explica Carles Sigalés, vicerector de Política Acadèmica i professorat de la UOC. Aquest emmotllament a la vida personal, també el valora el vicerector d'investigació de la UNED, Ricardo Mairal, però recalca que la flexibilitat no supleix la qualitat: “Vam començar amb un perfil d'estudiant que té feina i vol cursar un màster o una primera titulació, però cada vegada tenim més estudiants joves, de 18 i 19 anys, perquè oferim una formació virtual i semi-presencial, competitiva i completa”.

La flexibilitat que aporta l'*e-learning* requereix autodisciplina per assolir els objectius amb èxit. L'Espai Europeu d'Educació Superior, també anomenat Pla Bolonya, té un ritme d'avaluació marcat, que demana exigència en els diversos sistemes d'aprenentatge, però segons Carles Sigalés (UOC), en els models electrònics, això s'incrementa: “L'educació on line obliga a un nivell de disciplina i organització superior al de la persona que fa formació presencial”, i ho atribueix al fet que “si les obligacions són fixes en uns horaris, són més fàcils de complir”.

INTERACCIÓ

“El que més trobo a faltar en aquest tipus de formació és la interacció espontània entre els alumnes. En els fòrums virtuals l'intercanvi no és tan espontani i directe com en una classe presencial”, exposa l'Anna Blanco, periodista de formació, que actualment cursa a la UOC

el postgrau de Medició i avaluació de la comunicació. No obstant això, l'alumna detalla que els fòrums “són una bona via per compartir notícies, enllaços o vídeos; que en les aules tradicionals no hi té lloc tan fàcilment”. Amb ella coincideix també Martorell, que dels pocs desavantatges que troba en l'*e-learning*, en destaca “la despersonalització que sofreixes amb la virtualitat, perdre el contacte de ‘tu a tu’”. Contraposadament, el vicerector de la UOC explica les virtuts del que en anglès s'anomena *flipped classroom* (classe invertida): “En lloc d'anar a classe a escoltar el professor i fer exercicis a casa, fem-ho a l'inrevés: llegim el que diuen els professors a casa i aprofitem per treballar conjuntament, debatre i aclarir dubtes; fem la classe realment activa”.

INNOVACIÓ

L'ús estès de les aplicacions mòbils s'ha instal·lat també en l'àmbit universitari. La UNED va llançar a finals de maig una *app* gratuïta que permet veure l'emissió en directe de l'activitat universitària, com ara classes, conferències o tutories; així com accedir a diversos continguts.

També el mes de maig, el portal per aprendre idiomes SpeakApps, desenvolupat per un equip de professors de la UOC, va rebre la medalla de plata dels guardons internacionals Learning Impact 2014, atorgats per l'IMS Global Learning Consortium, una entitat sense ànim de lucre que fomenta l'ús de les tecnologies d'aprenentatge en l'educació superior. Per ara, la plataforma té 8.000 alumnes inscrits.

Formació sense entrebancs

L'aprenentatge de grau i màster virtual arriba a sectors socials amb dificultats per accedir a classes presencials

ANNA CATALÀ

Les noves tecnologies desmunten barreres i, en l'àmbit de l'educació, aquesta idea es reforça amb les xifres sobre estudiants amb discapacitat física i psíquica.

En el curs 2013-2014, el nombre de matriculats a la universitat amb algun tipus de discapacitat va augmentar en un 10 %, concretament en van ser 21.942 més que l'anterior; segons dades que recull la Fundació Universia, amb la col·laboració d'Endesa i 76 universitats espanyoles. Del total, un 45 % d'aquestes persones realitzen estudis virtuals; una xifra sorprenent si es compara amb el fet que, del total d'universitaris espanyols, per ara només un 15 % estudien un grau on line.

En l'àmbit català, un altre símptoma que manifesta el potencial de la formació virtual per a aquest col·lectiu, és que la UOC concentra el 33,6% dels universitaris amb discapacitat, segons revela un informe presentat pel Consell Interuniversitari de Catalunya a partir del cens d'alumnes. Una dada que implica que de 2.109 matriculats amb discapacitat que hi ha en el territori, 709 estudien a la UOC.

MATERIAL PER A INVIDENTS

La UOC ha dut a terme diversos projectes per progressar en el desenvolupament de materials adaptats, per tal que els estudiants amb discapacitat física puguin treballar amb un mateix contingut que adquireix diversos formats. De manera que, a partir d'un format estàndard XML, se'n puguin generar d'altres, com ara llibres parlats o electrònics per a

El 45 % dels estudiants universitaris amb discapacitat cursen estudis virtuals. JB

FORMACIÓ EN CENTRES PENITENCIARIS

Oferir estudis universitaris a la població reclusa per tal d'afavorir-ne la reinserció social i millorar-ne les expectatives professionals és el que preveu la legislació sobre la formació en centres penitenciaris, recollida en la Constitució espanyola i en l'Espai Europeu d'Educació Superior. Una de les universitats pioneres en aquest àmbit és la UNED, que fa 30 anys que dissenya programes universitaris per a la població reclusa. "La funció social dels estudis a distància és fonamental, i en el cas concret del servei que oferim per a centres penitenciaris, cal dir que és força exclusiu respecte d'altres centres de l'Estat", exposa el vicerector d'investigació, Ricardo Mairal.

Amb la implantació del Pla Bolonya, la UNED va endegar la Plataforma educativa ALF, que està disponible en diversos centres penitenciaris del territori espa-

nyol, i que disposa de material multimèdia incorporat pels equips docents de la universitat.

Prop de 1.500 persones recluses a Espanya estudien mitjançant aquesta plataforma. El sistema encara ha de polir alguns aspectes, tal com indica un estudi que va presentar l'Esteban Vázquez Cano (Facultat d'Educació, UNED) el 2013, en el qual, després de dos anys d'investigació en el centre penitenciari de Madrid VII –a la localitat d'Estremera–, va concloure que la formació superior millora les expectatives dels reclusos i recluses respecte al futur i respecte a la vida diària en el centre; i també destaca que dediquen força hores al dia a l'estudi i les tasques relacionades. Tot i això, segueixen havent-hi esculls en el procés, com ara l'accés dificultós a tutories per al seguiment i resolució de dubtes, així com als materials d'estudi

alumnat invident. El fet d'estudiar a distància, té força avantatges per a les persones cegues, com per exemple no haver de desplaçar-se al centre o prendre apunts. En el cas de la UOC, l'atenció per la diversitat també es té en compte en la integració de personal en la resta de la comunitat universitària. Un cas n'és el del Llorenç Sabaté, una persona invident que va començar com a estudiant i actualment hi treballa com a coordinador d'accessibilitat de l'Àrea tecnològica educativa. En aquesta àrea, es treballa

AQUEST CURS, EL NOMBRE DE MATRICULATS A LA UNIVERSITAT AMB ALGUN TIPUS DE DISCAPACITAT HA AUGMENTAT EN UN 10 %

en els laboratoris d'accessibilitat, en què es desenvolupen eines com un lector de pantalla, un ampliador de caràcters o un reconeixedor de veu.

PRÀCTIQUES PROFESSIONALS

La inclusió d'alumnes discapacitats en els sistemes universitaris afavoreix les seves possibilitats posteriors de trobar feina. En l'àmbit espanyol, la UNED aplega el 40 % d'estudiants amb algun tipus de discapacitat. El centre té en marxa un programa de pràctiques virtuals que es s'implementa conjuntament amb companyies com la petrolera Repsol o la proveïdora de solucions tecnològiques per a viatges Amadeus, perquè l'alumnat pugui realitzar pràctiques relacionades amb estudis diversos. Les duen a terme de forma remota, en contacte amb les empreses i entitats d'arreu d'Espanya, amb l'objectiu que els discapacitats físics no s'hagin de desplaçar. L'empresa Repsol ofereix actualment pràctiques en un ampli ventall de sectors: d'Administració i direcció d'empreses, Economia, Dret, Periodisme i Comunicació. El programa l'ha dut a terme el Centre d'atenció a discapacitats de la UNED i FC Inserta –la consultora de recursos humans de l'ONCE.

cei international
affairs

U
B Universitat de Barcelona

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

**Màster en DIPLOMÀCIA
I FUNCIO PÚBLICA
INTERNACIONAL**

**PRÀCTIQUES
PROFESSIONALS
OBLIGATÒRIES**

**Preinscripció i procés de
selecció fins el 15 de
setembre de 2014**

MÉS INFORMACIÓ:
info@ceibcn.com
Telf. 93 205 45 16
www.ceibcn.com